

Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Providentia Divina, Prædestinatione & Reprobatione.

Item de Fide Divina, ejus veritate, obscuritate & credibilitate

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. I. Providentia formaliter consistit in solo actu voluntatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73708)

CONCLUSIO I.

Providentia formaliter consistit in Solo actu voluntatis.

Hæc videtur sententia Scoti 1. diff. 40. q. un. n. 2. ubi loquens de prædestinatione, quæ est pars providentiæ, ut patet ex dicendis suo loco, sic inquit: Ad istam questionem dico, quod prædestinatio proprie sumpta dicit actum voluntatis divinæ, videlicet ordinem electionis per voluntatem divinam alicujus creature intellectualis, vel rationalis ad gratiam, & gloriam, licet possit accipi pro actu intellectus concomitante istam electionem.

Ergo, secundum Scotum, prædestinatio formaliter consistit in actu voluntatis; concomitantem autem in actu intellectus, qui necessario concomitatur actum voluntatis, & ei præsupponitur; nihil enim volitum, nisi cognitum. Cumque, ut dictum est, prædestinatio sit pars providentiæ, quid ni & aliæ partes? Ita docet Smising. sup. n. 25. Felix de Provid. c. 1. diff. 3. n. 4. cum Aliis, quos citat, estque communis Scotistarum.

Probatur autem ex illis Scripturis, quæ prædestinationem appellant electionem, propositum, dilectionem, quæ omnia significant actum voluntatis: Matth. 20. v. 16. Multi sunt vocati, pauci vero electi, id est, prædestinati. Marc. 13. v. 20. Et nisi brevitas dies, non fuisset salva omnis caro, sed propter electos, quos elegit (id est, prædestinavit) brevior dies, Joan. 13. v. 18. Non de omnibus vobis dico: ego scio, quos elegerim, id est, prædestinaverim.

Ad Rom. 8. v. 33. Quis accusabit adversus electos Dei? & cap. 9. v. 11. Ut secundum electionem propositum Dei maneret? Item v. 13. Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Ad Ephel. 1. v. 5. Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum secundum propositum voluntatis suæ. Et v. 11. Prædestinati secundum propositum ejus, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ.

Hinc D. Damascenus 2. de Fide, c. 29. Providentia, inquit, est rerum procuratio, quæ Deus fungitur. Procuratio autem per ipsum spectat ad voluntatem; unde inferius addit: Providentia est voluntas Dei, per quam res omnes apte congrueque gubernantur. Quare (inquit Herinx Episcopus 1. p. disp. 8. q. 1. n. 1.) ipsa gubernatio, operumque seu rerum dispositio est actio, aut in fines suos temporalis directio, et quoque nomen providentiæ sortiri posset, communius tamen, & magis proprie, censetur executio, & effectus divinæ providentiæ, quæ æterna est. Cui quoque conformis est nominis etymologia, quæ providere idem sonat, quod ante operis positionem (adeoque ab æterno quantum ad Deum) videre & disponere, in quem scilicet finem tendat seu dirigendum sit. Sic ille. Redeo ad Damascenum, qui ibidem ait: Providentia nihil aliud est, quam voluntas Dei. Ergo in solo actu voluntatis formaliter consistit: alioqui aliquid aliud esset, scilicet etiam Dei intellectus.

Optimè ergo D. Aug. de Prædest. SS. c. 10. di-

stinguunt inter prædestinationem, quæ est actus voluntatis, & præscientiam, quæ est actus intellectus, dicens: Quod itaque ait Apost. (ad Ephel. 1. v. 9. & 10.) Non ex operibus, ne forte quis extollatur, ipsius enim lumus signum, etiam in Christo Jesu in operibus bonis: gratia est. Quod autem sequitur: Quæ præparavit Deus, ut in illis ambulemus, prædestinatio est, quæ sine præscientia non potest esse; potest autem esse sine prædestinatione præscientia. Prædestinatione quippe Deus ea præcivit, quæ fuerat ipse factururus. Unde dictum est (Ila. 45. juxta 70.) Fecit, quæ futura sunt. Præscire autem patens est etiam, quæ ipse non facit, sicut quicumque peccat.

Planè, inquit, potest esse præscientia sine prædestinatione: ergo, secundum D. Aug. prædestinatio est formaliter solus actus voluntatis, negatur Consequentia. Nam lib. de Bono persev. c. 14. ait: Prædestinatio Sanctorum nihil aliud est, quam præscientia & preparatio beneficiorum de Igitur, secundum D. Aug. prædestinatio consistit formaliter tam in actu intellectus, quam in actu voluntatis. Respondeo negando Consequentiam: nam Augustinus noluit ibi essentialiter definire prædestinationem, sed ut benedicat Smising. sup. n. 27. in fine, solum voluit explicare omnes actus, qui quomodocumque ad prædestinationem pertinent, siue effectum ejus constituent, siue ei supponantur, siue eam comitentur, aut consequantur, prout quædam Dei scientia antecedit (scilicet simplicis intelligentiæ) quædam comitatur, aut consequitur decretum prædestinationis (scilicet scientia visionis) ut infra declarabitur.

Et hinc idem S. Doctor per præscientiam aliquando intelligit ipsam prædestinationem, ad eod. lib. c. 18. in principio: Unde aliquando eadem prædestinatio significatur etiam nomine præscientiæ, sicut ait Apost. (Rom. 11. v. 2.) Non repulit Deus plebem suam, quam præcivit. Hoc quod ait, Præcivit, non rectè intelligitur, nisi prædestinavit, quod circumstantia ipsius locutionis ostendit. Loquitur enim de reliquiis Iudeorum, quæ salva factæ sunt, pereuntibus cæteris.

Ubi S. Aug. solum vult, Paulum per scientiam istam (utique visionis) tamquam per signum à posteriori, indicasse prædestinationem. Quocirca in fine cap. præced. ait: Hæc Dei dona, si nulla est prædestinatio, quam defendimus, non præsciuntur à Deo: præsciuntur autem: hæc est ipsa prædestinatio, quam defendimus. Ergo, secundum ipsum, præscientia non est formaliter prædestinatio, sed aliquid necessario concomitans, aut subsequens ipsam: ergo actus intellectus non est de formali ratione prædestinationis, & per consequens, nec providentiæ.

Et tanè, imperitine erat ad institutum Augustini eod. loci, quod apud Paulum prædestinatio esset idem ac præscientia, ubi solum ex Apostolo contendit declarare, dari gratum Dei electionem & prædestinationem, quod colligit ex eo, quod Paulus dicat, Deum non repulisse plebem suam, quam præcivit: quia non potuit illam ut plebem suam præscire, nisi prædestinasset & elegerit in plebem suam. Unde

4. Scotus existimat, quod in actu voluntatis.

Concomitantem consistit in actu intellectus.

Smising. Felix.

5. Probatur Conclusio ex Scriptis.

6. Probatio ex auctoritate D. Damasceni.

Herinx.

Etymologia nominis Provide-re.

Unde ita concludit. cap. 18. In hac ergo electione, & in his reliquis, quae per electionem gratia salvati sunt, voluit intelligi plebem, quam proposuit Deus non repulit, quia praescivit. Haec est illa electio, quod eos, quos voluit, elegit in Christo ante mundi constitutionem, ut essent sancti & immaculati in conspectu ejus, in charitate praedestinas eos in adoptionem filiorum. Nullus igitur qui hac intelligit, cogitare vel dubitare permittitur, ubi ait Apostolus: Non repulit Deus plebem suam, quam praescivit, praedestinationem significare voluisse. Praescivit enim reliquias, quae secundum electionem gratia fuerat ipse facturus; hoc est ergo praedestinavit: sine dubio enim praescivit, si praedestinavit; sed praedestinasse, est hoc praescisse, quod fuerat ipse facturus. Hec Aug. In quibus (inquit Smiling. sup.) dum ait: Deus tuos elegisse in Christo, praedestinando eos in adoptionem filiorum, aperte indicat, praedestinationem esse electionem; adeoque actum voluntatis.

Nec obstat, quod ultimis verbis ait: Praedestinasse, est hoc praescisse &c. Nam sensus est, perinde est (quantum attinet ad indicandam praedestinationem) si Paulus vocabulo praedestinationis, si vero vocabulo praescientiae utatur; quia unum ex altero constat; si enim praescivit, & praedestinavit, & si praedestinavit, praescivit. Sic ille. Nec male.

Infer: ergo praedestinatio, & consequenter providentia, est formaliter actus intellectus. Respondetur negando Consequentiam: nam sufficit, ut hic actus sit connotatum ejus; ratio autem formalis erit actus voluntatis. Sed cur hoc, inquit, & non potius actus voluntatis connotatum, & actus intellectus ratio formalis?

Dicunt Aliqui: si per impossibile posset quis, absque ulla scientia, dare alicui media proportionata ad acquirendum finem, profecto optime provideret ipsi in ordine ad illum finem. Ergo providentia consistit in illo actu, quo quis dat, aut vult dare talia media. Nec ille actus potest dici, esse connotatum providentiae: nec etiam potest dici, quod actus scientiae sit pars intrinseca constitutiva providentiae, est ad eam necessitudo praerequiratur; sic enim ad omnem actum virtutis moralis praerequiratur necessitudo actus intellectus, & tamen nemo est, qui dicat, actum virtutis aut esse aut includere formaliter actum intellectus. Ergo quod providentia nequeat esse absque actu intellectus, non arguit, eam esse, aut includere formaliter actum intellectus.

Sed haec doctrina non placet ex omni parte; nam supra diximus, non esse verè providum, qui sine cognitione applicat media, & obtinet finem: nisi & bruta animalia velis providè agere, quando applicant media, & obtinent finem, quod tamen communiter negatur, eo quod non cognoscant ordinem mediorum ad finem; & consequenter non velint finem sub ratione finis.

Quae ergo ratio? Providentia (inquit Smiling. sup. n. 25.) est efficax (quantum est ex se) ordinatio rerum in suos fines, ut omnes Theolo-

Tomus II.

gi docent: at sola voluntatis ordinatio in Deo efficax esse potest, cum scriptum sit, ipsum omnia operari secundum consilium voluntatis suae; ergo sola voluntatis ordinatio formaliter est providentia in Deo.

Deinde: si est actus intellectus, vel est speculativa cognitio factibilium à Deo antecedens actum voluntatis, vel est practica cognitio, dictans quid volendum, agendumque sit, similiter antecedens actum voluntatis, vel denique est quoddam imperium intellectus, sequens electionem voluntatis, & dictans, fac hoc; adeoque applicans potentiam executivam ad operandum. Et licet in hoc imperio Thomistae rationem providentiae constituent, non dari tale imperium probabimus agendo de actibus humani intellectus: si enim in nobis superfluum est, multo magis in Deo.

Imò quamvis in nobis ad executionem requireretur, in Deo requiri nequit, cum ipsa Dei voluntas ejus potentia executiva sit, per seipsam applicata ad operandum.

Nec rursus consistit providentia in aliquo judicio practico, antecedente actum voluntatis, quia intellectus divinus cognitionem practicae non admittit.

Nec denique consistit providentia in cognitione illa speculativa, omne volubile & agibile representante voluntati, ad voluntatis actum praesupposita: nam providentia tantum est de iis, quae fiunt, non quae fieri possunt; illa autem cognitio speculativa est tam eorum, quae non fiunt, sed fieri possunt, quam quae fiunt.

Nullus igitur est actus divini intellectus, qui providentiae habet rationem: unde in voluntatis actu formaliter consistit providentia, supponens judicium speculativum de factibilibus per providentiam. Hucusque Theodorus. Bene optimè juxta principia Scotistarum, de quibus egimus disp. I. Sect. I. Conclus. 3. & 5.

Breviter hic dico: causa physica creaturarum, non est scientia Dei, sed voluntas, quae cum de se summè recta sit, à nullo indiget regulari; & quoniam ei ad nutum omnia subjacent (omnia enim quaecumque voluit fecit) non patitur imperium distinctum ab actu suo efficaci, est illud in nobis foret necessarium. Non etiam exigit determinari ab extrinseco, quandoquidem adaequatum suae determinationis principium ab intrinseco insitum habeat, ita ut, posita simplici cognitione finis & medii conducentis quā talis, statim pro sua libertate absque difficultate, aut hæsitatione aliqua, seipsam ad electionem medii propter finem determinet.

Atque haec electio propriè & formaliter est divina providentia, quae à Pontio sup. n. 3. describitur esse, dispositio aeterna, quam habet Deus de rebus omnibus ad fines determinatos, ab ipsomet praevisos, dirigendos secundum illum ipsum modum, quo in tempore consequuntur illos fines.

Cui descriptioni rectè consonat D. Aug. lib. de Bono persever. c. 17. circa initium, dicens: In sua, quae falli mutariq; non potest, praescientia,

A 2

opera

Secunda ratio.

15. In Deo non requiritur imperium intellectus ad executionem.

16. Providentia non est cognitio speculativa.

17. Voluntas Dei est causa physica creaturarum.

18. Descriptio providentiae ex Pontio.

Ei consonat D. Aug.

opera sua futura disponere, id nimirum, nec aliud quidpiam est prædestinare. Nam (ut Quidam volunt) disponere opera sua futura in sua præscientia nihil aliud est, quàm decernere per voluntatem juxta suam scientiam, scilicet simpliciter intelligentiæ, quæ prædeterminationem præcedit.

19. Igitur Aug. & alii Patres, quâ parte dicunt, prædeterminationem esse præscientiam, non debent intelligi in sensu formali, ut verba videntur sonare; sed tantum volunt, quod eatenus sit præscientia, quatenus involvit præscientiam, tanquam quid necessariò connexum. Neque enim Deus poterat prædestinare ullum, quem non præsciverat ab æterno posse convenienter perducere ad finem ipsi propositum, per media de facto ordinata, antequàm prædestinaverat ipsum, & quem etiam non præsciverat, post prædeterminationem perducendum illis mediis ad illum finem. Ita exponit D. Aug. Pontius. An bene, collige ex sequentibus.

20. Ratio (inquit sup. n. 8.) exponendi Aug. hoc modo desumenda est ex fundamentis Conclusionis. & ex eo, quod Patres sæpe hoc modo exponantur, & exponi debeant, quoties ob rationem, aut auctoritatem constat, non esse verum illud, quod dicunt, si intelligeretur in sensu formali, & rigoroso, quem verba denotare videntur.

Adde, ipsosmet Adversarios exponere hoc vel simili modo Damascenum, & alios Patres, qui expressè dicunt, prædeterminationem esse actum voluntatis; dicunt enim, eos intelligi in sensu connotativo, aut concomitanti, aut causali, non verò in sensu formali & proprio: ergo debent permittere nobis talem explicationem, quibus cetera fundamenta magis suffragantur. Ita præfatus Auctor.

21. Sed hoc est, quod quaeritur, an cetera fundamenta nobis magis suffragentur. Et videtur, quod non; quia in primis, secundum Aristotelem 6. Ethic. c. 12. Providentia est principalis pars prudentiæ; hæc autem ad intellectum spectat; ergo &c.

Respondet Pontius sup. n. 9. negando Majorem, loquendo de providentia divina, de qua agitur hic, quidquid sit de providentia in alia aliqua acceptione, in qua poterat ipsam accepisse Philosophus, si verum est, quod assertat, providentiam esse partem prudentiæ; & si, cum id dixerat, accepit prudentiam pro virtute intellectualem, & non prout includit tam virtutem intellectualem, quàm moralem appetitivam, juxta illum sensum, quo intelligi debet, quod ille sit imprudens qui malè vivit: nam quantum ad prudentiam intellectualem præcisè, profectò posset esse prudentissimus, sed dicitur tamen imprudens, propter defectum aliarum virtutum, quæ inclinarent ad bene vivendum.

Addidi autem hanc limitationem de mente Philosophi; non quod ipse curem de auctoritate ipsius, sed in gratiam eorum, qui nimium adherent ipsi, quibus insinuo, & posse dubi-

tari, an dicat, providentiam esse partem prudentiæ; & si dicat, posse adhuc explicari, ipsum loqui de prudentia in alia acceptione, quàm ut præjudicet Conclusioni. Sic ille.

Juvabit quoque audire Felicem de Providentia, cap. 1. diffut. 3. n. 5. Providentia (inquit) sumpta pro præscientia rei futuræ, pertinet ad prudentiam; non tamen pro studio & curæ rerum faciendarum; nam ut sic formaliter ad voluntatem pertinet. Sic ille.

Et ante ipsum Smil. Sup. n. 28. ait: quàmvis fortè prudentia, prævidentia, & providentia secundum primam horum nominum impositionem idem sint; usum tamen obtinuisse, ut providentia curam alicujus rei significet: hinc & latine provisorum appellamus, qui rei alicujus, in alterum conferendæ, curam habet; cura autem est actus voluntatis, non intellectus: qui enim scit quidem illud, quo alter indiget, non tamen habet voluntatem illud ei conferendi, cum potest, non dicitur aliterius curam habere; sed potius dicitur, illum non curare seu negligere. Ita Theod.

Hinc non obstat nostræ sententiæ etymologia nominis *Providentia*, quod derivatur, ut supra dictum est, à *Pro*, & *Videre*, quod spectat ad intellectum, aut involvit intrinsecè actum intellectus. Nam, ut notat Pontius supra n. 6. nomen *Invidentia*, & *Invidere*, derivatur ab *In*, & *Videre*; & tamen, secundum omnes, spectat ad voluntatem: ergo argumentum illud, deductum ab etymologia nominis, nihil valet. Cujus etiam ratio à priori est; quod sæpe nomina significantia unam rem deriventur à nominibus significantibus alias res diversissimas, ut ex alibi dictis constat. Solum ergo (inquit Pontius) valet illud argumentum, quando non constat aliunde, quod nomen, derivatum ab alio nomine, significat aliud; aut quando non est incongruens, quod significet eandem rem, quam significat nomen, à quo derivatur.

Addo (inquit Felix sup.) quod licet providentia in artifice creato essentialiter dicatur judicium, quo practice judicat, hæc media præ cæteris aptiora esse ad aliquem finem consequendum, non tamen in Deo; nam artifex creatus nequit media reddere efficacia, sed supponit in seipsis constituta; Deus verò reddit efficacia suâ voluntate, & sic in actu illius formaliter consistit providentia. Ita Francil.

Sed non acquiescunt Adversarii, causantes, ad providentiam spectare, rem per media congrua ordinare ad finem: sed ordinare unum ad aliud spectat ad intellectum; ergo &c.

Respondet Pontius sup. distinguendo Majorem: si per ordinare intelligatur statuerè ipsa talia media, quibus perveniat ad finem, & discernere dare ipsi ad hoc auxilia necessaria, concedo; si aliquid aliud, nego. Et similiter distinguo Minorem: sed ordinare priori modo spectat ad intellectum, nego: alio modo, transeat, & nego consequentiam.

Ut verò melius intelligatur, quàm parum roboris habeat hoc argumentum, adverten-

dum est (inquit idem Auctor) nullam prorsus ordinationem rei ad finem per media spectare ad intellectum, nisi cognitionem, quā cognoscit rem habere talem finem, & illum assequendum esse per talia media: sed manifestum est, in huiusmodi cognitione non consistere providentiam: ergo non consistit in ordinatione aliqua, spectante ad intellectum. Hæc ille.

Smiling sup. n. 28. ait: etiam voluntatem esse potentiam collativam, seu ordinativam unius ad alterum, ut rectè docet Scotus 1. dist. 45. q. un. 5. Ad argumenta, n. 4. ibi: Certum est enim, quod voluntas est talis potentia collativa, & comparativa, ita bene sicut potentia intellectiva. Item 2. dist. 6 q. 1. n. 5. ibi: Aliqua volitio est absoluta &c. aliqua est comparativa; & ita potest comparare (voluntas) quodcumque volibile simplex ad quodcumque.

Præterea: 3. dist. 26. q. un. 5. Ad questionem, vers. Si dicatur, n. 13. ibi: Voluntas comparando obiectum suum potest in eo causare respectum aliquem &c. Denique 4. dist. 16. q. 2. 5. Responsio, vers. Secunda Conclusio, n. 7. in fine: Non magis est realis collatio obiecti voliti per actum voluntatis ad aliud, quam comparatio obiecti intellecti ad aliud per actum intellectus.

Cur ergo nequeat voluntas comparare & ordinare media ad finem? Nonne intentio est volitio finis, ut per media obtinendi, & electio volitio mediorum propter finem? Hæc porro volitiones nunquid collationes & ordinationes unius ad alterum? An maior requiritur ordinatio seu collatio ad verum actum providentiæ? Non puto.

Hæc neque D. Tho. negat ordinationem voluntatis (quāvis putet, providentiam esse actum intellectus) sed expressis verbis eam facit. 1. p. q. 107. a. 1. in corp. ibi: Nam per voluntatem conceptus mentis ordinatur ad alterum (loquitur de Angelis) puta vel ad agendum aliquid, vel ad manifestandum alteri. Et infra: Ex hoc vero, quod conceptus mentis Angelica ordinatur ad manifestandum alteri per voluntatem ipsius Angeli, conceptus mentis unius Angeli innotescit alteri. Ergo quod providentiæ sit ordinare unum ad alterum, nihil officit nostræ Conclusioni.

Sed neque argumentum quod sequitur: Illud, cuius negatio est ignorantia, debet esse scientia: sed negatio providentiæ est ignorantia; ergo ipsa providentia debet esse scientia. Probat Minor ex Ecclesiaste 5. v. 5. Neque dicas coram Angelo: Non est providentia. Ubi septuaginta veniunt: Ne dicas, quia est ignorantia. Ergo non esse providentiam, & esse ignorantiam, idem est; & consequenter, negatio providentiæ est ignorantia.

Respondet Pontius sup. n. 10. negando Minorem; & ad probationem dicit, non esse necessarium, ut, non esse providentiam, quod habetur in Vulgata, idem sit, ac esse ignorantiam, quod habetur apud Septuaginta: neque enim sensus translationum diversarum Scripturæ debet esse idem formaliter & expressè; sed sufficit ad summum, quod sit idem æquivalen-

ter: in proposito autem est idem æquivalenter dicere, quod in Deo non sit providentia, ac dicere, esse in ipso ignorantiam: nam ratio potissima, ob quam aliquis posset concipere, quod non haberet providentiam, est; quia putaret, ipsum non habere scientiam, sine qua providentia non potest esse. Hæc ille.

Et quoniam scientia Dei perfectissima est, quid nō etiam perfectissima sit providentia? Nam & potentia ipsius perfectissima est, scilicet omnipotentia. Erit ergo.

CONCLUSIO II.

Est in Deo perfectissima providentia, quā attingit à fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter.

Cum ex dictis constet (auditis Pontium sup. n. 13.) providentiam Dei consistere in directione rerum ad fines, quos assequuntur, & nulla res assequi possit ullum finem per ulla media, nisi illum, quem Deus voluit ab æterno ut assequeretur; nec illum ipsum assequi possit, nisi per illa ipsa media, per quæ Deus voluit, ut assequeretur illum; non potest quantum ad rem ipsam dubitari, quin necessariò providentia Dei ad omnia, quæ existunt, existant, & extiterunt, sese extendat, adeo ut mirum sit, ullos Philosophos, & præsertim Aristotelem, cui tantum auctoritatis ab ipsismet Catholicis tribuitur, de hoc dubitare potuisse. Sic ille.

Ego non adeo miror, Aristotelem, qui in pluribus aliis questionibus circa divinas perfectiones à veritate aberravit, etiam in hac questione potuisse aberrare. Si providentiam negavit (inquit Smif. tract. 3. disp. 6. n. 4.) solum potuit negare providentiam immediatam omnium, quā Deus solum providerit motum primi mobilis, à quo cetera immediatè, vel mediantibus aliis causis subordinatis, moveantur; hoc enim in 8. Physicorum lib. & 12. Metaphysicorum videri potest docuisse: omnem autem, etiam mediatam rerum omnium providentiam non potuit primo motori denegare; tum quia agnovit, illum per intellectum, & voluntatem causare primum motum, à quo sensit, motus reliquos atque eventus rerum pendere, & ita sentire debuit, eatenus saltem Deum mediatè providere omnes rerum eventus; tum etiam, quia rationes, quibus divina omnium rerum providentia probatur, ex doctrina ipsius desumuntur, ut statim patebit. Hæc Theod.

Qui ibidem bene notat, Ciceronem non negasse, nisi providentiam circa actiones liberas hominum; sicut (ut alibi ex D. Aug. 5. de Civit. c. 9. vidimus) negavit præscientiam Dei circa easdem actiones, ne alioqui fateri deberet, omnia fato contingere; adeoque nihil esse

Sufficit, ut sensus diversarum translationum ejusdem Scripturæ sit idem æquivalenter.

30. Providentia Dei ad omnia se extendit.

Pontius.

31. An Aristoteles id negaverit.

Smifing.

Non videtur negasse nisi immediatam providentiam.

32. Cicero solum negavit providentiam ad actiones liberas.